

Modern dönemlerin varlığı, 'YARIM KALMIŞ DÜŞTÜR'. Kitap 'düşlere' adanmış. Semavi, 'Önce söz vardı', yerine dengbejlikten kalan, 'ÖNCE ÖLÜM VARDI' yarım kalmış cümlesi ile başlıyor.

Bunlar, SAVAŞ YADIRGI'nın, Ozan Yayın'da çıkan anı-roman kitabı HEVİ'den öndeyişler.

Yazarın ilk kitabı olmasına rağmen kurgu ve metindeki güçlü anlatım daha önceki öykü ve şiir çalışmalarından geliyor. Savaş Yadırğı, kısa öykü ve şiirde yazıyor. Bu ön çalışma ve okumalar ilk kitap olmasına rağmen sürükleyici bir tarz ortaya çıkarıyor.

Konunun ele alış biçimi, dili ve iç anlatımları etkili görünüyor. Yazar bir sürgün yazar kalemi. Konu yine yazarın kısa öykü, anı yazınında olduğu gibi, geçmiş ile an'ın ilişkisine çeşitli tarihsel ve sosyolojik kompozisyon ile gurbet, sürgün ruhu bakışı sergiliyor. Altyapı ruhuda bu tarz olunca oldukça trajik bir öykü ortaya çıkıyor.

Romanda kullanılan iç başlıklar şiir tarzında bölümü tanımlar biçimde öne çıkıyor. 'Ardıç dalına tünemiş bir Dodik kuşu gördü cinayeti. "Öldürüyorlar, öldürüyorlar!..." Cümlesi, Marquez'in 'Kırmızı Pazartesi'inde çıkmış etkisi, gücünde. Kitap boyunca bunlara rastlanabilir. Bir aile katlinden kurtulan Berdan'ın başka bir katliamdan kurtulan Gülizar ile yollarının kesişerek varlıklarının bir sürgün trajedisine doğru gidişin hikayesi bu kitap. Batı Kürdistan'da bir sınır köyünde sosyal, ekonomik ve tarihsel baskı ve çelişkiler, insanları iç ve dış göç arayışına zorluyor. Bu göçün tarzı ve geride bıraktıkları net bir biçimde oldukça duygulu bir biçimde aktarılıyor. Yolculuk bekleyişinde sosyal bir didaktik roman oluşuyor.

Dilde çeşitli dikkatler gözden kaçmıyor, 'sabı çı hotına-neden gelmişler' yerel kurmanç'ın kullanılması iyi bir farklılık. Tarihin ve Kürd'lerin sorunları, Cegerxwin'den 'Eger hun nebin yek, hun e herin yek bi yek' şiiri ile konu içinde iyi işlenmiş. Kürd varlık trajedisi ancak, ' Belki o anda hiç birisi Kürd olmamayı diliyorlardı Tanrı'dan. Nenelerinden, dedelerinden duydukları o acılı günler onlara da mı geliyordu?', cümleleri ile anlatılabilirdi.

O kadar iyi bir anlatım var ki, doğa tanımlamaları, tarih gözünün önünde akıp gidiyor. 'Dengbejler söyledikçe, yazılar, şiirler sustu.' tanımlamasıda dildeki gücü gösteriyor. Yolculuktaki tasvirler, bir film izlenmesi tadı bırakıyor. Yollar, insanlar, kasabalar gelip geçiyor. Okuyucuda bu geçişin içinde duruyor tadı kalıyor sizde.

Etkili konu başlıklarından birisinde, 'Ateş hırsızı...' anlatımı; konu biliniyor ama, yazarın şairane dilinde, 'Zaman sanki o kadar eskidi ki, tarih öncesi ölümleri anımsatıyordu.' sözleriyle daha bir etki oluşturuyor, Cemal Süreya'nın, Dersim sürgünlerini anlattığı, 'tarih öncesi köpekler havlıyordu' dizesi akla geliyor, trajedi efsaneden gerçeğe dönüşüyor.

Romanın tarzı biraz farklı, bilinmez, belki yazar bu tarz kurgulamak istedi, ama tarih kesitleri anlatımı, romanda bu kadar ayrıntılı bilgi verilmesi, özellikle yazarın ağzında biraz sorunlu oluyor. Belki gerekebilir fakat daha az didaktik ve bazı bölümlerle olduğu gibi kahramanların ağzından aktarılmalı.

Konu içi kelime açıklamaları sıkıntılı, konuyu kesiyor, 'hezana-direk' örneğinde olduğu gibi. Dönem anlatımlarının modern kelimelerle anlatılmaya çalışılmasında konuyu zorluyor. Eski ve yeni

Her yeni kitap yeni bir umuttur - Hevi'dir

İsmet Yüce tarafından yazıldı
Pazartesi, 10 Haziran 2019 17:33 -

tarihi göndermelerde iç kurguda eksiklik oluşturuyor.

Sonuç olarak; sürgün, kaçışın siyasi, tarihi arka cepheli yazını gibi, romandan çok bu açıdan bakılabilir, daha çok ilk yılların sosyalist gerçekçi yazını karşısındasınız hissi oluşuyor. Gençlik yıllarının, Erebe Şemo'nun, 'Şiwane Kurd' ile karşı karşıyasınız gibi.

Umudun bittiği anın tarifi insanda bir soğuk, ayaz hissi uyandırıyor. Umut düşünün yeniden başlayabilecek trajik sonu var eserde. 'İnsanların gözleri açıktı.Tüm dehşet bu gözlerden okunabilirdi. Ölmeden önce yaşadıkları korku gözlerinde donakalmıştı'. Cümleleri bahsedilen hissin tarifidir.